

KAO DAR

KAO DAR

Primož Čučnik

Sa slovenačkog prevela
Ana Ristović

HELIK S

Naslov originala
Primož Čučnik:
KOT DAR

Copyright © Primož Čučnik, 2010
Copyright © 2020. za srpsko izdanje, Heliks

Izdavač
Heliks

Za izdavača
Brankica Stojanović

Urednik
Bojan Stojanović

Lektor
Aleksandra Dragosavljević

Štampa
Artprint Media, Novi Sad

Tipografija
Janson Text

Prvo izdanje

ISBN: 978-86-6024-051-6

Smederevo, 2020.

www.heliks.rs

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

za
Anu

*Vraćanje
u naturi*

Naša kuća

Ludost je bila ponavljati se.
Prespavati u njoj. Polupriseban je videti.
Ugledati raskomadano svitanje.
Pogurati rast značenja.

Mislim na cilj ka kojem idemo.
Na mesto gde možemo da zastanemo.
Prostremo ćebad i odmorimo se.
Spokojno mesto, nema šta. Budimo mirni.

Samo horovi ptica nikako da začute.
Usaglašeno zvuče izdaleka.
Sasvim melodično. Šta li nam spremaju?

Taj poludeli vrabac na anteni.
Šta mu je, kakva poruka? Lekcija iz nostalgije?
Raštimovano falšira. Sasvim van hora. Ludo, skroz.

Mesto gde se ne možeš setiti

Stvari koje su zaista bile, sada imaju advokate,
sa njima više ne možeš da pričaš u četiri oka.
Pod čvrstim zavetom ćutanja su
i ništa neće reći,
kao da je istina nepodnošljiva
ili retroaktivno blago prekinuta.
Zgarišta na strmini svedoče,
pomalo se trude, grade topografiju,
ali, ko će ga znati.
Zelena koja preovlađuje
neće progovoriti u dahu severa
i svetlost tone u sebe, u sve bližu tamu.
Nekoliko boja se trgne, na saslušanju
iz blizine i sa stanovišta senki
koje potamne same u sebi.
Tamo mi je neko bio toliko sličan
da sam skoro razbio ogledalo
pre nego što smo se zvanično upoznali.
Čudno, svi ti blago udaljeni zvuci
(kao slikar od slike)
slivaju se u tvoje krilo,
razgovetni i prozirni kao paus.
Reci mi nešto o tome,
valjda nije smrtno ozbiljno, kaže senka,
velika koliko i suncobran.
Svedok na ležaljci prekida raspravu

koja bi mogla da te optereti svim i svačim
osim prošlošću.

Oproštajno.

O sadašnjosti nemamo pitanja.

O tadašnjosti ne progovaramo.

Neko, koga odavno nema
iz sve snage ti maše sa brda.

Ne sećaš se ni kako su ga zvali,
ni kako mu beše ime.

Vraćanje u naturi

One nekadašnje tuge
sada su senke koje nas žaloste,
strahovi koji su se isplatili i neraskinuta
obećanja. Školski dani u odeljenjima,
kada je telo bilo tekst a slobodno vreme
realnost, vraćena u prirodi ljubavi.
Bila je prva, sada je već zaboravljena.
I otelotvorenje kretanja, jer telo ima dovoljno
sunca, vode, vazduha i želje,
jede, pije, hoda, spava kao top.
Oduševljeno svojom gipkošću,
planetama, morima, rekama i okeanima,
živo je kao vulkansko dno.
Ili nepomično u drugoj dimenziji
koja je paralelna milost,
izvan onog što je dato.
Te tuge su sada motori
koji nas pokreću kad strast začuti.
Telo je pripisano
mesu, savladava ga plač.
Njegovo pravo stanje je želja
da te vidi u budućnosti i prošlosti –
nasred travnjaka ili na prometnoj ulici –
prosvetljenog zracima,
oblivenog suzama.

Moje pravo stanje je zagledanost
deteta. Ta – pucketanjem prstiju probuđena –
paralelna stvarnost.

Rano proleće, Hopkins

Zemlja sredinom marta, dok je kovitla vetar,
po putu vrtloži polivinilsku kesu, za koji metar –
tamo-amo – nađemo se u ulozi skrivenih suflera,
bele ljubičice duž ruba seoskog partera –
i publika razgranatih kestenova, breza, ogoljena
prati uvežbanu predstavu koja je omiljena
da skandira – ništa se ne može porediti s prolećem po lepoti.
Ništa – iskopnele gomile govana, poznate po grdnosti,
ni senke koje baca prisustvo volova, mamuza, grabulja i pluga,
ni zaprežna kola na premijeri, oko ose uskovitlanog počasnog
kruga,
ni uglednici, balkoni ciklama, spiskovi persona...
Što je za pesnika ekstaza – nad sezonama sezona –
za glumca je – njegove uloge su prošle – erozija, i tačka,
posuli smo jagorčevinu u činiji na listove maslačka.

Proleće, nastavak

Za to bi vredelo još jednom umreti.
Za tu ideju – vreme koje su morali već preboleti
kada su završili u šumi, oboje mladi, s puškom o ramenu,
u mučnim trenucima, rame uz rame s drugovima,
i sa tom veću – gorkom, lošom – koja je nagomilana
i kao sve teškoće otklonjena, sleganje ramenima,
i odložena – za sutra – snovi o slobodi, šuplji
i pažljivo sklonjeni, lepršavi – i tek
potom iskorištena – ponižena, diskreditovana, bolna.
Ideja proleća, jednaka za sve, sa naglaskom „na sreći“.
Divljenje zastavama koje se vijore kao srebrna obećanja.
U to bi vredelo još jednom poverovati –
kao nekad. Beše to pravedna borba. Zato. Nije nemoguće.
(Iako smo već bili isplovili da bismo ga istresli u more,
vetar oduva sav pepeo natrag među ožalošćene.)

Kasno proleće

je najvažnije. Sve ostalo je izgovor za njega.
Npr. vreme u prvom planu koje shvataš krajnje ozbiljno. Oblak nad nemačkim gradom, beo, prekriva plavet i rastače se u bezobličje, koprenast i prolazan kao davno znanje. *Zimi je depresivno, bio sam usamljeniji nego inače, spopao me je taj moderni osećaj među svim tim grešnicima, pod sivim pokrovom, ne možeš ni da zamisliš.*
Ne. Sve je samo izgovor: hrana, seks, piće, moć, karijera. Trebale su mi godine da opet sastavim taj oblak koji mi sada pliva kroz glavu – delimično oblačnu, beo, minljiv i – – skoro nemu.
Možda si trudna. Ili sam to sam. Nemam moći, imam samo oblike. Šta god da se desi, dajem ti reč.

Osip, prah, Mandeljštam

Lovci konjskih balega ne love smrad,
jak vonj skoncentrisan u vazduhu
tih kestenjastih očiju, moja Nadežda.

Verovatno poslednji put pišem, Tebi, mraz je,
cvokoćem zubima, smršao sam baš,
na nekoj usputnoj postelji ležim bolestan,
pre nego što u čiste, plašljive velegrade pohitam.

Giganta je obuzeo strah da moji udovi
mogu postati užad reči (pa tako bleđi)
vežu snagu. Ja bleđim, da u samoći
spustim kapak veka, i zamišljenu te grlim.

Pošalji, možda, kakve pantalone, džemper, rublju
il barem kopejku. Prah se kao sneg osipa
s tog drveća i svi su napolju, da ne poveruješ.

Množina

za *E.T. Dickog*

što je glasno, biće utišano
ono što je spremno da sluša
naime, ne možeš pobijati
time što ćeš naterati glas da

progovori kao ispitanik
glas će progovoriti
čuje ga sa glasovima vazdušnih usta
vazdušna usta su spremna

da govore o onome što nalažu
istine koje se ne daju slušati
ili nadzirati, istine se ne mogu
meriti glađu koju nahrani ćutanje

ne zbog praznih informacija
koje slušaš i ne želiš da čuješ
već zbog lepote
koja se oprašta i odlazi

da bi joj se opet približio
samo u vidu ćutanja
koje ništa ne može da utiša
da bi te moglo utišati

i slušaš ga samo zato
što ga ne možeš čuti
na kraju svake jednine
šokantni odjeci / odjeci tišine

veliki gradovi imaju svoje istine
gomile i gomile lopova
i krivice koji prosjače
da bi uredili svoj promet

veliki gradovi imaju svoje prosjake
iz osećaja krivice ih toware
na pleća, bez osećaja krivice ih
ostavljaju u tišini sporednih ulica

veliki gradovi imaju izduvne gasove
gomile i gomile istina
slušaš ih zato što ih
ne možeš čuti onako kao drugi